

EMIL ADAMIČ:

Po turneji.

Vem, da se bom z eno ali drugo besedo, ki jo bom napisal, zameril, toda kljub temu se mi zdi, da je prav, ako se po končanem delu pomenimo med seboj kot odrasli, pametni ljudje. Taki ljudje vedo, da se je začetnikom težko ogniti napakam, dalje, da si napake ne smejo prikrivati, ker se jih s tem, da jih spoznajo, v bodoče lažje ognejo. Upam namreč, da je nam vsem silno mnogo do tega, da nam morebitna bodoča turneja prinese še več uspehov, kot ravnokar minula. Te pa bomo dosegli, ako si sedaj pogledamo odkritosrčno iz oči v oči in popravimo, kar se da popraviti.

Zbor.

Pevski zbor je na turneji sestojal iz okroglo 80 pevk in pevcev. Ti ljudje so razkropljeni po vsej Dravski banovini, nekaj jih je celo iz Savske. Pevske vaje in koncertna turneja jih je odtrgala od šolskega dela tekom leta za lepo število dni. Brezdvomno je vsled tega trpel pouk, trpeli pa so tudi sami, prinašali gmotne žrtve, živeli brez reda, izpostavljali se neprijetnostim neudobnega potovanja, neugodnih prenočišč itd. Če so morali njihovi tovariši delati doma zanje v dvojni meri, je to bilo le malo trpljenja proti onemu trpljenju, ki so ga morali prenašati pevci na silno mučni in raznih »strašpac« polni svoji poti. Kot vestni učitelji pa vendarle ne smemo prezreti škode, ki jo je trpel šolski pouk vsled odsotnosti toliko števila učiteljev. Kako zmanjšati to škodo? Popolnoma ogniti se je ne moremo. Korist, ki jo daje pevskega zbor s svojim pevskega delom sebi in svojemu narodu, mora odtehtati škodo. Oblasti, ki ogromni pomen pevskega zbora in njegovega dela, hvalabogu, uvidijo, naj bi morda vse te pevce dirigirale čim bližje centru ter jim s tem prikrajšale časovne in gmotne žrtve. Vsled tako ustvarjene bližine njihovih službenih mest pri centru, lahko odpadejo vsi dopusti za delovne dni, saj bi se zbor lahko shajal k vajam ob nedeljah in praznikih in to celo večkrat, kot sedaj in bolj redno. Kvaliteta učiteljskih moči je, upam, povsod enako visoka in za šolsko delo je prav vseeno, ako pevec služi v bližini Ljubljane, nepevec pa kje drugod. Navidezni privilegij službovanja blizu Ljubljane ali v Ljubljani naj bi imel oni, ki poleg svojega šolskega dela izvršuje še tako važno kulturno nalogo, kot je delo v pevskega zboru učiteljstva. Zvočnost zbora pa bi tudi prav nič ne trpela, ako bi se število njegovih članov glasovno sorazmerno skrélo. Ne bojim se napisati, da so v pevskega zboru boljši in slabši pevci, ne bojim se napisati, da bi 50 do 60 dobrih pevcev zamoglo z lahkoto izvršiti isto umetniško nalogo, kot jo vrši sedaj 80 pevcev različne kakovosti. Ne bojim se končno zapisati, da bi bilo treba prav kmalu izvesti rigorozno selekcijo zbora, toda — bal bi se isto izvršiti! Zabarikadirali bi se prej za devetimi zidovi; kajti ni ga pevca v zboru, ki bi ne bil navdušen pevec, ki bi ne bil ponosen na to, da je v zboru, ki bi ne smatral svojo izločitve za sramoto.

Pevski zbor mora stati na lastnih nogah. Nobene tuje pomoči in naj bo ista še tako dobrodošla! Vem, da je še mnogo, mnogo izvrstnih pevcev-učiteljev. Le pridobiti jih je treba. Prepričan sem, da bo z začetkom študiranja novega programa precejšnje povpraševanje po sprejemu v zbor. Zboru je treba še večje izravnosti in simetrije glasov, zato sprejmite v zbor le pevce, s katerimi bo to mogoče doseči. Sopran je zvočen, dovolj homogen, manjka mu pa je jasne, lahke, visoke, alt je izmed vseh glasovnih grup najodličnejši, ta naj bo vzor vsem ostalim skupinam, tenorji potrebujejo izpopolnitve, kajti treba je peti tudi v moškem zboru, bas ima nekatere zelo lepe nizke base, dandanes potrebna višina pa se skupini težko udaja. Predvsem pa: numerus clausus. Toliko pevcev in pevk, pa niti enega več. Za vakančna mesta naj se pevci bore. V zboru biti, mora veljati kot zasluženo odlikovanje.

Vsi člani zbora naj bodo ena družina. Veže naj jih iskreno, odkritosrčno tovarištvo. Gospodje naj bodo taktni kavalirji, dame ne preveč ambiciozne. Pomagati moramo drug drugemu, zlasti pa na težavnih potovanjih, v skupnih prenočiščih itd. Naravno je, da zbor sestoji iz mlajših in starejših moči. Po vedati pa je treba naravnost, da odlikuje mladino brezobzirnost, nestrpnost, neprijezen egoizem, semtertam arogantnost, nemogoča manira, saj je ta mladina še neizkušena, starejši člani pa so radi zopet sami zase, prehitro zamerijo, rajši grajo, kot podučajo. Pa dovolj o tem.

Program.

Koncertni program, kakršnega je pripravil pevskega zbor za svojo turnejo obsega skladbe slovenskih, hrvaških in srbskih komponistov, je sodoben, moderen, silno naporen in ogroben. Zmagati ga je zamogel le pevskega zbor takšnega glasovnega materiala, takšne splošne glasbene naobrazbe, takšne ambicije, kot je le učiteljski pevskega zbor in s takšnim dirigentom, kakršnega ima le učiteljski pevskega zbor.

Izmed 29, oziroma 30 točk programa je bilo 9, oziroma 10 slovenskih, 1 srbska in 19 hrvaških. Bodoči program bodi v tem oziru v vseh treh delih kolikor mogoče izravnani. Pesmi religiozne, resne vsebine so daleč prekašale po številu pesmi radostnega značaja. Modra raznolikost, pisana raznovrstnost povzdigne interes publike, ga poživijo. Zbor ne poje samo za visoko naobrazene kritike, ampak v prvi vrsti za publiko. Ne za publiko v vulgarnem pomenu besede, ampak za publiko, ki zamore tudi v veseli pesmi razlikovati umetnost od banalnosti. Ta publika si

je povsod želela slovenskih narodnih pesmi. Na programu je bila samo ena. Ne bi bilo tu treba »Miške« ali »Gor čez izaro«. Slava bogu, Slovenci imamo poleg teh še ogromno število odlično prirejenih koncertnih živahnih narodnih pesmi.

Na programu je bila točka, ki je absorbirala več pevske potrpežljivosti in časa za študij, ko deset drugih, ni pa dosegla žrtvam primerno priznanje niti pri publiku, niti pri najserioznejši kritiki. Naj se v bodoče pevci ne mučijo z brezplodnimi eksperimenti! Program sta obogatili dve Ravnikovi točki s štiričrtnim klavirjem ter Papandopulov ciklus s sopranskim solom. Vse to je bilo prekrasno, visoko umetniško, je močno pripomoglo k barvitosti programa, toda je silno drago! Ako pa si zamoremo to izlaska privoščiti, tedaj bi si tega želel še več! Izpustil bi zato lahko nekatere druge stvari. S tem bi odločno predlogi program blagodejno skrajšal. Vsak koncert je trajal najmanj dve uri in pol. Disciplinirana publika je sicer poslušala do konca. Ob sklepu prvega dela pa je postajala nervozna, drugi del so k sreči zaključile zelo ugodno Lajovičeve »Zabe« in Ravnikovi dve pesmi, tretjemu delu pa bi želel v narodnih pesmih več raznovrstnosti. Tam je dvignil padajočo linijo zanimanja moj »Potkan ples« ter Mokranjac. V splošnem dovolj spretno sestavljen program; bodoči pa bo sestavljen na bazi omenjenih preizkušenj, še učinkitejši. Nikdar in nikoli se ne sme program krajšati ali izpremenjati brez najnujnejše potrebe. Vsako spremembo je treba naznaniti in utemeljiti. Tudi matineeje, dasiravno so namenjene n. pr. šolski mladini, morajo biti seriozno nastrožene, kajti za mladino je najboljša komaj dovolj dobro!

Pot.

Pevski zbor slov. učiteljev bi si ne mogel izbrati za prvo svojo turnejo boljše poti, kakor si jo je izbral. Češkoslovaško in jugoslovensko prijateljstvo, skupni interesi, silna češkoslovaška društvena organiziranost, brezmejna gostoljubnost, jasno razumevanje položaja, po drugih pevcih uglajena pot, vse to in še mnogo, mnogo drugega je pripomoglo k tako sijajnim našim uspehom. Ne smemo si torej domisljati, da smo te uspehe dosegli samo s svojo pesmijo. Enak izlet v Nemčijo, Francijo itd. bi se nikakor ne obnesel tako. Naš pogled v bodočnost mora biti trezen, ostati moramo na realnih tleh dosegljivosti. Ta pot na Češkoslovaško pa je bil tudi izredno spretno pripravljen. Pevski zbor naj nikakor ne pozabi nepoplačljivih zaslug onih, ki so mu ugledali pot, mu preskrbeli prevozna sredstva, sprejeme, prenočišča, prehrano, dvorane in sto in sto drugih udobnosti.

V bodoče pa bo vendar treba skrbeti za večjo udobnost pevcev v vozovih. En vagon absolutno ne zadošča. Pevci, ki se vsled hlastnosti potovanja, pozna gošča, zgodnja vstajanja, pevskega napora itd. ne morejo odpočiti, morajo imeti dovolj prostora v vagonih, da vsaj stegnejo utrujene ude. Neizpocht pevec poje slabše, kot izpocht. Mogoče, da bo to uvidela tudi prometna oblast in bo za pevce boljše poskrbela. Denar rabiš tudi, ako imaš prosto vse: pot, stanovanje in jed. Nič ni mučnejšega za blagajnika kot naval denarno izpranih tovaršev na njegovo skupno blagajno. Ako nimaš denarja več, kot ga v zdravih razmerah potrebuješ, ostani doma! Ne kupuj nepotrebnih reči, ne nosi s seboj balasta! Po večini dobiš doma vse ceneje kot drugod. Ne jej več, kot doma, ne pij več, kot doma. Bolje je obojega manj, kot doma. Bodi skromen, a ne ponižen! Zavedaj se svojega dostojanstva, svoje misije, molči in glej! Prigida! Slišali so jo pevci pred odhodom. No, vsikdar in pri vseh ni zalegla. Treba jo je torej vedno in vedno ponavljati! Preden greš v tujino, vzemi v roke potno knjigo, prečitaj zgodovino, osveži in izpopolni svoje zemljepisno znanje, uči se jezika. Med tem, ko ti vidiš enega človeka, jih gleda na tebe sto! Odgovoren nisi samo zase, ampak za ves zbor, za svoj narod, za ugled svoje države. »Jugoslovenstvo« na Češkoslovaškem izgublja svoje svitlo ime. Tja prihajajo društva, skupine, ki temu spočetka tako visoko spoštovanemu »Jugoslovenstvu« izpodkopavajo prestiž. Moral sem slišati na njihov račun marsikatero grenko in bridko! Merodajne oblasti naj si dobro premislijo, komu dovolijo družabne izlete na Češkoslovaško. Naš zbor je na Češkoslovaškem v tem oziru obdržal v celoti čudovito disciplino in mu kakih pregreh nedostatkov itd. niti zagrižen sovraženik ne more očitati. Le mi sami si želimo še vzornejšega notranjega reda, eksaktnjšega izpolnjevanja določenega ceremonijalnega programa, tesnejših medsebojnih vezi.

Videli smo, kako znajo sprejemati, častiti in gostiti Čehoslovaki. Ne samo votle besede, ne samo gladki pokloni. Resnična iskrenost, tehtna, dragocena dejanja; kajti oni vedo, da gredo odmevi takih tudi politično velevažnih sprejemov po vsej Evropi. Prav v dnu srca se moramo vedno in ob vsaki priliki tudi mi tega zavedati. Zato morajo imeti naši odgovori tehten, skrbno premišljen značaj, biti morajo vredni v vsaki kretnji, v vsaki besedi, v vsakem daljšem govoru, v vsakem nastopu veličine trenutka. Oni tvorijo za veliko množino prisotnih ali od daleč gledajočih važen dogodek, od katerega je več odvisno, kakor bi si kdo mislil. Najmanjšo nespornost, netaktnost, napako lahko pograbiyo nam nenaklonjeni listi kot lačni psi mastno kost. Na Češkoslovaško nismo prišli le kot pevci, ampak še bolj kot Jugoslovenci!

Koncerti in kritika.

Pevski zbor je v tesnih dvanajstih dneh odpotoval iz Ljubljane, premeril Češkoslovaško od zahoda do vzhoda, absolviral 10 kon-

certnih prireditve, uspel brez koncertov počivati 2 dni, prebiti čez deževni dan na Dunaju in se je vrnil v Ljubljano, drugi dan pa so se pevci že nahajali sredi svojega šolskega dela. To bičanje iz kraja v kraj ni ostalo za kvaliteto koncertov brez posledic. Dočim so prvi koncerti kazali svežino in prožnost poudarjanja, je zadnji koncert stal pod pezo izmučenosti, ohlapnosti in dekoncentracije izvajajočih. Vrh tega pa v Bratislavi tudi koncertna dvorana ni bila akustično ugodna. Vendar je treba zapisati z obema rokama: doživel sem do danes osem koncertnih turnej, no, pri nobeni niso še pevci vztrajali s tako železno voljo, s takim elanom, s tako bistro pozornostjo do konca. Vsi koncerti so pokazali brezpogojno pokorščino pevcev do dirigenta, vzgledno disciplino nastopov, nezlomljivo pevsko energijo in posnemanja vredno samozavest. Treba je bilo le dobre, bodrilne, prijateljske besede in šli bi za svoje delo v ogenj. Nasprotno pa jih je bila zla, nedobrohotna opazka v stanu popariti. Tatarske vesti v neugodnih kritikah, ki so se po praških dveh koncertih začele o zboru razširjati, bi kmalu pevskega zboru vzele prepotrebni pogum. Za razširjanje takih neutemeljenih vesti bi bilo treba v bodoče uvesti občutno kazen. K sreči so se pevci lahko sami prepričali, kaj je res in kaj ni. Vse kritike brez izjeme so nad vse ugodne, laskave, priznavalne. Češkoslovaški kritiki takorekoko dan za dnem tonejo v muziki in nimajo časa na dolgo in široko razkladati svojih sodb. Povedo kratko in jedrnat, kar je treba, se ne laskajo, ničesar ne prikrivajo in mogoče se je absolutno zanesti na njihove besede. V odlični meri so bili deležni njihove pohvale dirigent, zbor in jugoslovenska pesem. Pripomniti moram, da nekateri kritiki niso bili izjerno informirani o kratkem obstoju in sestavi zbora, da niso vsled žurnalistične prezaoposlenosti pri koncertih počekali do konca, da jim je v listih točno odmerjen prostor itd. Primerjalne kritike so bile, so in bodo vedno več ali manj odlozne. Ako so nekateri kritiki postavili pevskega zbor Glasbene Matice na prvo mesto, pa se temu mnenju, ako smo pošteni, moramo pridružiti tudi mi. In zato nas ni treba biti prav nič sram. Ako smo mi danes, po samo petletnem svojem obstoju, pri piclem in silno otežkočenem številu vaj na drugem mestu, je to za nas velika čast, kajti pred nami je samo en zbor, za nami pa sto. Ta zbor, ki je pred nami, ima petdesetletno slavno tradicijo, ima mnogokrat preizkušen in v sto in sto vajah izpiljen pevskega material, ima v primeri z našim lahek program, ki je imprimitur presel od našega največjega in najizkušenejšega zborovskega dirigenta, pevskega očeta mojstra Hubada. Ponosni moramo biti, da smo za pevskega zborom Glasbene Matice takoj prvi! Truditi se moramo, delati še z večjo vmo, da bomo kdaj stali z njim v isti vrsti, kajti v tem plemenitem boju ne sme biti niti premagovalec niti premaganeec. V službi glasbe morajo osebnosti in privatne ambicije stopiti v ozadje: pevec mora biti le skromen, iskren služabnik glasbene umetnosti.

Bodoče delo.

Prijetno je počivati na lavorikah. Toda, kdor je enkrat občutil sladke, omamljive strup časti in slave, pa nima pokoja in miru, dokler se z njim ne opoji še in še, brezkončno. V ostrem, nesentimentalnem boju za čast in slavo ni počitka, tudi na lavorikah ne. Te kmalu ovenejo, ako jih z novim, kravim znojem žrtev in dela ne osvežimo vedno iznova. Vsako brezdelje je že nazadovanje.

Ne o delu daljne, temveč le o delu najbližje bodočnosti bi rad povedal eno ali dve! Zbor se je sicer razšel po svojih domovih, a ohladil se še ni. In dokler je še vroč, dokler je še v formi, dokler ga žene še sila energije, naj pokaže Ljubljani, svojim tovarišem, svoji domovini, s čemer se je ponašal na svoji turneji po Češkoslovaškem. Odbor je že sklenil, da priredi zbor v prvi polovici meseca maja koncert s prav istim sporedom, kakor ga je izvajal na svoji koncertni poti. Tako je tudi popolnoma prav. In ker je pač tako povsodi na svetu, da naletiš doma na ostrejšo in brezobzirnejšo sodnike, kot v tujini, mora biti pevskega zbor za ljubljanski koncert točno in skrbno pripravljen. Zaradi tega morajo razpisano vajo posetiti brez izjeme in brez pardona vsi, ki so peli na Češkoslovaškem. Vsaka nadaljnja debata o tem je brezplodna. Tedaj vsi k vaji, vsi h koncertu!

In prav kmalu na to veliko, blagorodno domovinsko delo, ki bodi obenem tudi bogato plačilo pevceem za njihov nesebični, brezklajni trud. Na morje!

Bolehne roke segajo po Dalmaciji, po našem morju. Pojdimo z navduševalno, gorečo pesmijo tja, bodrimo, krepimo, poživljamo naš narod v njegovi žilavi odpornosti, zažigimo ljubezen do velike naše domovine v solnčnem ognju naše jadranske obali da bo zagorela kot neugasljiva baklja, v katere žgočih plamenih mora razpasti v prah in pepel vsak sovražni naval.

Na morje! Na naše morje! Sušak, Šibenik, Split, Dubrovnik. Od tu v Mostar, Sarajevo in v srce, v Beograd! In morda še kaj več preje, ali pozneje! Če smo dali Češkoslovaški naše spoštovanje in občudovanje, našo iskrenost in pesem, moramo svoji domovini dati vse to in povrh še naša srca. Domu veljaj torej naše prvo bodoče delo!

J. MAČEK

v oblekah in površnikih
n a j e n e j š i
LJUBLJANA
Aleksandrova
cesta št. 12.

Kritike inozemskih listov o turneji uč. pevskega zbora.

České slovo. — Praha.

Pevski zbor slovenskih učiteljev

je pel v ponedeljek v Smetanovi dvorani. Zbor disponira s svežimi (prožnimi) glasovi, ki so krasno disciplinirani po zborovodji Brecku Kumaru, in pesem, katero nam (zbor) prinaša, zajema (vsebuje) mikavnost in svojevrsnost narodnega življenja, kot se kaže v raznih ljudskih obredih, v izlivih i radosti i zaosti — bodisi da je to v narodnih podisi v umetni pesmi. Kitmični element je tu bogato zastopan in temperamentno izrazen. Ljudi gostje, ki so svoj koncert posvetili proslavi rojstnega dne našega prezidenta, so bili prisrčno sprejeti.

Národní noviny — Brno — 5. april 1930.

Mešan pevskega zbor slovenskega učiteljstva

se je predstavil na svojem potovanju po republikah tudi v Brnu v Stadionski dvorani dne 4. aprila in pokazal, da predstavlja korpus precejšnje discipline vkljub kratkemu obstoju. Rretehtajo (večino imajo) ženski glasovi — vsaj na turneji je bilo tako. — Zbor čisto intonira in kaže, da je pod roko svojega temperamentnega vodje Kumara elastičen korpus, s katerim je gotovo vselej delati. Avtorji, ki jih ima na repertoirju, se skoro vsi nagibajo k ljudski pesmi in to obdelavajo na svojevrsten način, ki se zogibuje prevratnim novostim. Vse sprejemamo hvaležno, saj pride do nas tako malo z njihove tvorbe! Adamič, Lajovic, Kogoj, pri nas so lani Kavnik in Papandopulo, Pečič ter Zganeč pa tvorijo najzanimivejši donos tega bratskega oznanjenja pesmi. Koncert, žal ni bil tako obiskan kot je bilo pričakovati, toda njegov potek je bil od točke do točke bolj navdušen in občinstvo je bilo končno fascinirano od teh pevcev, ki so se lahko s ponosom pobahali s solistino izrednega formata, sopranistino A. Mezetovo, z glasom, kakršne je dandanes le redko čuti v taki krasoti, čistosti in sigurnosti v postopih v višino. Pevce so pozdravili in jim oddali vence župan Tomeš za Brno, govornik Cs. jugoslovanske lige, Zbor mor. učiteljev, Pev. združ. mor. učiteljev, OPUS, Ustr. spolek uč. jednot Jugoslavie in dr.

Narodní politika — Praha — 5. aprila 1930.

Poset Ljubljanske sekcije Pevskega zbora
Udruženja jugoslovanskega učiteljstva

je bil že ocenjen kot krasen izraz kulturne naklonjenosti bratskega naroda. Nič manj vreden ni umetniški pomen tega poseta. Mešani zbor, ki je bil ustanovljen pred razmeroma kratkim časom od prof. Srečka Kumara, katerega tudi isti dirigent zavestno vodi, ima že dobro vzgojen reprodukcijski slog in širok razgled po jugoslov. vokalnih tvorbah (skladb). Korpus, ki je srečno obdaren z lepimi glasovi (pozornost so vzbujali posebno »alti«, spaja discipliniran duh; ta korpus se ne boji tehničnih težav, ki jih premaguje s preciznostjo, toda nad vse ga odlikuje neposnemljiv temperament, s katerim preživlja svojo narodno glasbo. Dasi program ni vseboval le narodnih tekstov, je vendar narodni značaj pronicav v vseh točkah. Slišali smo narodne pesmi iz Bosne in jurjevske s Turopolja od Fr. Dugana ml., efektne Adamičeve zbere (balado Vragova neveste in bujni plesni Dupák) kompozicijsko jedrnatost igrice, Lajovičeve in Kogojve (Zlato v Blatni vasi in Vrabci in strašilo), cele cikle na folklorične teme (Grgoševičev Okolo žnjačkov vjenca in Papandopulove Svatovské popevke s težavnim sopranskim solom, ki ga je v izborni interpretaciji podala gđc. Anica Meze) celotno vržene Zgančeve skladbe, srečno sestavljeno ručvet srbskih pesmi od St. Mokranjca. Posebno lepo se je predstavil ženski zbor, bodisi a capella v Romarski popevki St. Slavenškega, ki je versko zelo občutna, ali pa v srčanih Kolednikih in zvočno pestrih Lajovičevih Zabab, istotako tudi v obeh zanimivih delih Janka Ravnika s štiričrtno klavirsko spremljavo, ki sta impresionistično orientirani. Izvajanje zbora, ki je bilo ves čas spremljano od živga odobravanja in pozornosti občinstva, zapušča drag in trajen spomin.

Narodní Listy — Praha — 3. aprila 1930.

Isti večer je imel svoj drugi praški koncert učiteljski zbor »Ljubljana«.

V svojem sporedu so tudi tu slovenski pevci zajemali iz bogatega studentstva svojih narodnih pesmi, v katerih odseva muzikalnost in globoka, in fina občutnost ljudske duše. Harmonizacijo teh pesmi povsod izredno radi slišijo zaradi njih karakterističnih znakov, ker tu dela z večjo umetnostjo, tam zopet bolj preprosto, pač kakor ravno zahteva besedilo. Inteligentni in izborni zborovodja g. Srečko Kumar dela zavestno na nalogi propagiranja slovenske pesmi v tujini, da pokaže, kako bogata je glasbena darjenost na rodu. Večer je slavenosten in obenem radosten značaj. Navdušeno občinstvo je obsipalo pevce s priznanjem in odlikovalo s cvetjem. Dragi slovenski gostje so lahko prepričani, da so se s svojim petjem zapisali v srce in priljubljenost češke metropole.

Lidové Noviny — Brno — 4. april 1930.

Jugoslovanski učitelji v Brnu.

Včerajšnji koncert jugoslovanskega učiteljskega mešanega zbora, ki se je vršil na Stadionu v Brnu v proslavo osemdesetega rojstnega dne gospoda prezidenta republike,

je postal povod prisrčnih izrazov simpatije, ki jo goji češki narod do bratskega naroda jugoslovanskega. Že pri svojem nastopu je bil zbor pozdravljen z dolgo trajajočim aplavzom, njegova izvajanja je bilo zasledovano z največjo pazljivostjo in poplačano s prisrčnimi sprejemi. Njih nivo, kar se tiče reprodukcije strani, odgovarja približno sposobnosti naših dobrih pevskih društev, nikakor pa ne sposobnosti vzornih učiteljskih udruženj, kar pa je povsem opravičljivo z dejstvom, da je to pred kratkim organizirani korpus, ki pod vodstvom svojega sposobnega in finega vodje, prof. Srečka Kumara, še ni mogel popolnoma razviti vseh bogatih zmožnosti. Spored je jasno poudarjal oni del jugoslovanske zborovske tvorbe, ki se naslanja na ljudsko pesem, bodisi da se zadovoljuje z nje harmonično uredbo ali pa, da prehaja od ljudskega materiala k višjim, idealističnim tvorbam. Gotovo, da je bilo to pravilno, kakor z ozirom na propagandne cilje turneje, tako tudi za splošne pogoje korpusa. Po prvi točki drugega dela sporeda so pozdravili drage goste župan Tomeš za mesto Brno, ravn. Stejskalova za Zbor morav. učiteljev, ravn. Tauber v imenu Pev. združ. morav. učiteljev, ravn. Zapletal za pevske zbor Opus in govornik jugoslovanske akademike brnske mladine in jim oddali cvetlične darove.

České Slovo. — Praha — 2. april 1930.

Pevski zbor udruženja jugoslovanskega učiteljstva.

Imamo zopet obisk velike umetniške korporacije iz bratske Jugoslavije, dosedaj pri nas neznani pevski zbor, ustanovljen pri ljubljanski sekciji Udruženja jugoslovanskega učiteljstva, torej slovenska tvorba in poleg tega še stanovska, ki je sličen našim učiteljskim pevskim udruženjem. Razlika, ki je bolj notranja, je le ta, da je ljubljanski učiteljski zbor mešan, medtem ko stoji pri nas učiteljski moški in ženski zbori samostojno eden poleg drugega. Obisk je namenjen vsem našim deželam in celi vrsti mest, zunanji njen pomen pa je počastitev našega prezidenta republike k njegovemu jubileju kot najboljši izraz političnega in kulturnega prijateljstva. S tem je tudi predvsem določeno naše splošno razmerje do tako bližnjih gostov, dobrodošli so nam pa nič manj ljubo tudi kot umetniški obisk, ker nam prinašajo kos svoje glasbene narodne kulture in v njej tudi za nas važno enoto mednarodnega razvoja, predvsem slovenskega. Vzemimo stiki in poznanja so tu najboljša pot za gradbo višje duhovne združitve, v kateri je treba ravno v družini slovanskih narodov še mnogo, mnogo...

Pražki program turneje pomenja seveda vrhunec cele turneje in se je zaradi tega tudi razvil v celo vrsto krasnih in jasnih manifestacijskih izrazov in akcij, v katerih tvori koncertni nastop sam samo en del, dasi po svoji podlagi najvažnejši. Pevski produkciji je priredil zbor v Pragi dve, prvo v nedeljo dopoldne v vinohradskem gledališču za šolsko mladino, glavni koncert pa v ponedeljek v Smetanovi dvorani. Oba sporeda sta se lepo spopolnjevala in sta nudila razsežno sliko o današnji glasbeni slovenski tvorbi pa tudi o nivoju in slogu njenega domačega gojenja. Glavno težišče je bilo čisto pravilno polagano na ljudsko glasbo, pesmi in pevske plese, s katerih prireditvami za zborovsko koncertno reprodukcijo se bavijo prvaki slovenskih skladateljev z neumorno gorečnostjo in dosega tu izredne umetnosti in originalnosti. Večinoma so pisane te prireditve za mešan zbor, gotovo tudi v tem po, zgledu skupnega ljudskega petja, deloma tudi za ženski zbor, medtem ko so pesemski moški zbori bolj redki. To pa vodi tudi v umetniško kompoziciji na lastni invenciji, ki se pa vselej naslanja na ljudski ton, k temu da prevladujejo opisani

tipi zborove zasedbe. Izmenjala se je cela vrsta skladateljev, njim na čelu pristno narodni Emil Adamič in modernejši Lajovic, kot reprezentant starejše plasti današnje slovenske skladateljske občine, potem iz generacije iz leta 1890. Janko Ravnik. V. Zganec, M. Kogoj in v Pragi izza časa svojih študij tudi osebno znani Stolcer-Slavenski, končno iz najmlajših Fr. Dugan ml., ki pa je hrvatskega rodu, enako tudi Zlatko Grgošević in Boris Pečić. Pa tudi srbska glasbena struja je zastopana. Njen klasični predstavnik je dandanes največji umetniški propagator srbske ljudske pesmi Stevan Mokranjac. Spored se torej ni omejil le na slovenske skladatelje, temveč je zajel vso jugoslovansko oblast, katere posamezne veje se sedaj kulturno vedno bolj in bolj prepletajo. Skladb je bilo posebno ob glavnem koncertu izvajanih toliko in v tako pestrem sestavu, da na tem mestu ni mogoče posameznih natančneje ocenjevati. Skupni nivo pa tudi čisto kompozicijski je z našega splošnega vidika vzelo izvanredno visok, prikazuje celo najmodernejšo harmonsko potezo, fino politonsko delo pa tudi ostro iznajdljivost karakterizacijskih in zvokostikarskih sredstev, tako da vsaka še tako drobna skladba ali priredba (uredba, harmonizacija) s kako mičnostjo glasbeno prevzame.

Po strani izvajanja se je pokazala muzikalnost in pevnost slovenskega naroda, ki je pri nas in drugod že davno priznana in izkazana, predvsem s sijajno umetnostjo slavne ljubljanske Glasbene Matice, ta muzikalnost se je pokazala tudi pri tej novejši organizaciji v najprijetnejši luči. Imajo krasen, od prirode dan glasovni material, predvsem pri damah, katerih soprani so odlični po svoji lahкости, čistosti in jasnem zvoku, aliti pa zopet po polnosti tudi v najnižjih legah. Brzi tehnični prehodi v skladbah hitrega tempa in veselih razpoloženj je nekaj, kar se ne da imitirati. Med soprani je nastopila tudi solistinja Anica Meze, ki je obdarjena s krasnim materialom, ki z lahkoto stopa do največjih višin in se jasno loči od ostale zborove mase. Vsa vzgoja zbora, ki obstoja že malo let in katerega današnji umetniški nivo je delo umetnika, čegar ime je v tesni zvezi z jugoslovanskim pevskim svetom in je prodrlo nad vse uspešno celo v osredje, ki je tako izbrano in kritično kot so mednarodni festivali za moderno glasbo (v Frankfurtu 1927.). To je profesor zagrebške glasbene akademije Srečko Kumar, specialist vokalnega dirigentstva v Jugoslaviji in priznani organizator tamošnjih pevskih institucij, ki danes koncentriira svoje sposobnosti ravno na ta ljubljanski zbor. V njegovih rokah se bo zbor gotovo kmalu povzpela na višino virtuosnega koncertnega zbora, ki bo lahko jugoslovanski glasbi pridobil svetovno priznanje. Za sedaj se lahko veseli uspehov, kakršne si je pridobil pri nas, kjer so zahteve zborovega petja posebej no visoke. Prisrčni sprejem od mnogobrojnega občinstva in druge pazljivosti, tako tudi venci, darovani od mesta Prage, čsl. jugosl. lige v Pragi, pevs. udruž. prazkih učiteljev in Vinohradskega Hlahola, ostanejo dragim gostom radosten spomin in dokaz uspeha njih prizadevanja.

H. D.

Venkov. — Praha. — 2. april 1930.

Jugoslovanski učiteljski zbor iz Ljubljane.

Pevski zbor udruženja jugoslovanskega učiteljstva iz Ljubljane je priredil proslavni koncert v Smetanovi dvorani, pri katerem je kot pozdrav Jugoslavije k osemdesetletnici g. prezidenta republike izvajal vrsto zborovih skladb jugoslovanskih skladateljev, ki so pokazale zborovsko kompozicijo južnih Slovanov v najboljši luči. Ljudski značaj daje tem skladbam takoj na prvi mah izčeliran značaj, ki nam je blizu po svoji čustveni melodioznosti, ki se v okroglih linijah razvija na posameznih vokalnih tekstih, pa

tudi po svoji harmonski osnovi, na katere mestoma vpliva cerkvena tonalnost. Tudi druge poteze južnega značaja, kot n. pr. temperament, stopajo tu v ospredje. V kompozicijski tehniki se avtorji držijo najbolj harmonije, znajo pa tudi v polifoniji povedati mnogo mičnega in ostanejo pri tem na zdravi osnovi brez spekulacij. Zborovsko tehniko in nje zahteve obvladajo ti avtorji dovršeno. — Od dolge vrste skladateljev, katere smo slišali, imenujemo Fr. Dugana ml., kot enega tistih, ki zajemajo iz ljudske glasbe pa cerkvenih harmonij. Tretja izmed njegovih Jurjevskih dosega zaradi neprisliljene in proste melodike res neposreden učinek. Tudi Zl. Grgošević v ciklu: Okolo žnjačkov vjenca obdrži ljudski značaj svoje teme, in občudovanja vredno je, kakšno izrazitost zna podati samostojni liniji enega glasu, ki nastopa brez spremljave ostalih glasov. Svatovske pesmi mladega avtorja B. Papandopula so znane za sopranski solo in mešan zbor. Skladatelj tu zelo učinkovito izrablja solističen glas, katerega vodi v bogatih koloraturah, kakor tudi različne ljudske elemente, od katerih navajamo dudu imitujoče kvinte v drugi pesmi, pisane v ognjevitem plesnem tempu. Zelo fino zna zbor uporabljati Emil Adamič; opozarjamo na nekatere zvočne efekte v zboru. Vragova nevesta, ki mika tudi s strani tekstove podlage. Anton Lajovic nas je prevzel s Scherzom: Zlato v Blatni vasi in drugim zborom iz cikla: Koledniki. Janko Ravnik gre v dveh svojih ženskih zborih s klavirsko spremljavo po potih impresionizma, in upamo si trditi, da je znal tu prevrednotiti romanske vplive v lasten izraz močnega razpoloženja in jasne forme. Njegova Zimska pesem je spadala k najboljšemu, kar smo čuli. Končno omenjam še Stolcer-Slavenskega, ki stilizira pobožnost Romarske popevke v neprisliljeno kontrapunktiko. Dalje tonsko slikoviti eksperiment M. Kogoj: Vrabci in strašilo in Venec srbskih narodnih pesmi St. Mokranjca.

Kot reprodukcijski korpus so nastopili jugoslov. učitelji v ženskem in mešanem zboru izbornu pripravljeni in posebno s strani ritmične točnosti, dinamičnega nastopja in izdelave melodične fraze, na zelo lepem nivoju. Ni mogoče zatajiti, da težja mesta niso imela one intonacijske čistosti in zanesljivosti, ki jo morda zahtevajo, tudi celotni zvon ni bil vselej dosti poln, vendar ti pomanjkljaji ne morejo nikakor zmanjšati brezdvomne kvalitete zbora. Zbor je bil dirigiran z gorečnostjo od nadarjenega dirigenta Sr. Kumara, težaven sopranski solo je z uspehom pela gđc. Anica Meze. Koncert, ki je bil odprt s državnimi himnami češkolovaško in jugoslovansko, je zbral nebrojne prijatelje Jugoslavije in praško jugoslovensko kolonijo. Njegov bučen uspeh je svedočil o simpatijah, s katerimi je bila pri nas sprejeta jugoslovanska umetnost pa tudi njeni navdušeni interpretatorji.

—jbl—

PEVSKI ZBOR UDRUŽENJA JUGOSLOVENSKEGA UČITELJSTVA V BRNU.

Jugoslovanski pevci so po koncertih v Pragi in drugih mestih republike priredili koncert v našem mestu dne 3. aprila. Spored je bil isti kot v Pragi in zato bi bilo odveč znova o njem obširno pisati. Iz predvajanih točk so v Brnu najbolj ugajali Kogojevi:

Vrabci in strašilo, Lajovčeve; Zabe, predvsem pa Ravnikove; Zimska pesem in Kmetiška; to zadnjo točko so morali celo ponavljati. Tudi Brno je znalo prav ceniti prijeten, neprisliljen zvon zborovega korpusa, ki je lepo discipliniran in poje z navdušenjem; ravno tako je bila priznana ocena zanimivosti in plemenitosti izvajanih skladb, v katerih prevladuje ljudska pesem neposredno ali pa vsaj po raznih harmonizacijah (uredbah). Pazljiv in vnet poslušalec ni mogel prezreti nečne žalosti in fine otožnosti v številnih prikazih jugoslovanskih gostov, ki so bili poplačani z iskrenimi in prisrčnimi sprejemi krasno napolnjene dvorane.

Ob začetku drugega koncerta so pozdravili ljube jugoslovanske goste zastopniki naših pevskih in drugih društev. Otvorili so ta pozdrav zastopniki mesta Brna, pod čigar protektoratom se je vršil koncert; dalje so izrazili pozdrave tudi Čsl. jugosl. liga, Pevsko udruženje mor. učiteljev, Zbor mor. učiteljev, društvo »Opus«, akad. društvo Jugoslavija itd. Vsi so prinesli lavorike in krasno cvetje. Poudarjali so vsi, da ne sprejemajo v svoji domovini jugoslovanskih pevcev kot goste, temveč kot svoje najboljšie brate. In iz njih kulturnih in umetniških uspehov čutijo pristno veselje tudi oni sami (Čehi). Bil je to lep in prisrčen večer, kateremu so novi prostori na Stadin dali krasen okvir.

»Živeli«.

Nove knjige.

—k »Ženski List«, mesečnik za modu, zabavo i kućanstvo, za mesec april 1930. Uprava »Ženski List«, Zagreb, Samostanska ul. 2/I.

—k Bez velikih troškova i mnogo posla može svaka žena, domaćica i majka, da svoju ruberinu nabavi i izveze. Treba samo da se pretplati na ukusni naš stručni list »Vezilja«, mesečnik za ručni rad i u njemu će naći upute u sve vrste ručnog rada, koji može primijeniti na ruberinu, na zastore, na stolnjake i uopće na svaki komad koji u jednom domu služi bilo u praktične bilo u ukrasne svrhe. »Vezilja« se uz 3 mjesečnu pretplatu od 30 Din naručuje: Uprava »Vezilja«, Zagreb, Samostanska 2/I.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par, Najmanjši znesek Din 5.—

Solskim vodstvom se priporoča restavracija »Soča« v Ljubljani, Sv. Petra cesta 3, kjer dobi šolska mladina za majniške izlete kosilo po 6 Din. Javiti v dopisnico.

Javna kuhinja, Ljubljana, Miklošičeva cesta, priljubljena gostilna za šolske izletnike. Kosilo 6:30 Din ali 9:30 Din ali 11:30 Din. Večerja 4:30 Din ali 5:30 Din. Večje število udeležencev naj se prijavi poprej.

Posečajte hotel Mariborski dvor, Andrej Oset — kopalnice, klubove sobe, prenočišča, garaže.

18 Din likanje moške, damske obleke. Gg. čitateljcem in čitateljem se za likanje, čiščenje, popraviljanje tudi obračanja garderobe priporoča: Wallet Express, Ljubljana Stari trg 19.

IZDELOVANJE DAMSKE IN MOŠKE KONFEKCIJE

„ELITE“

D. Z. O. Z.

LJUBLJANA

PREŠERNOVA ULICA 9

prodaja

damske, moške in deške konfekcije.

NA DEBELI NA DROBNI

PRIVOLSTNO IZVRŠEVANJE PO MERI

Priporočamo Vam

PUCH KOLESA

ki so vedno najboljša!

Dobe se po solidni ceni, tudi na obroke, le pri trvdki

IGN. VOK

LJUBLJANA — NOVO MESTO

Pohišstvo

za opremo stanovanj in pisarn

Ivan Dogan

Ljubljana, Dunajska cesta šte. 17

Ustanovljeno 1872. Telefon 32-61

Najnovejši modeli.

Oglejte si igračne in otroške vozičke, triciklje, holenderje, male avtomobile, šivalne stroje, najnovejša dvokolesa, pnevmatiko itd. Velika izbira. Prodaja na obroke. Ceniki franko. »TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

L. MIKUŠ

LJUBLJANA

MESTNI TRG št. 15

DEŽNIKI

Na malo. Na veliko.

Ustanovljeno leta 1839.

Telefon šte. 2282.

Milijoni ljudi

po vsem svetu nosijo leto za letom dobre **Palma**-podpetnike.

Ljudje današnjih dni ne hodijo več na usnjenih podpetnikih. Preudarni in napredni hodijo po elastičnih, dobrodjenih **Palma**-podpetnikih.

Palma so za vsakega pešca dobrota, trajajo dalje kakor najboljše usnje in so danes poceni tako, da si jih lahko kupi vsakdo, reven ali bogat.

Kar amatrajo milijoni ljudi po vsem svetu za dobro in praktično, to polkusi tudi Vi. Se danes naj Vam Vaš čevljar nabije dobre **Palma**-podpetnike, iz preudarnosti in varčnosti! Za nasvet boste hvaležni.

PALMA

Učiteljstvo 10% popust!

ŠTERK nasl. MILOŠ KARNIČNIK, LJUBLJANA, STARI TRG 18

Bluze, damsko in moško perilo, torbice, flor nogavice, rokavice, kravate, naramnice, palice itd. si najugodnejše nabavite pri